

Список використаних джерел:

1. Максакова Р. М. Підстави припинення повноважень Президента України: нотатки до конституційних змін. Тиждень науки – 2024: матер. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 15-19 квітня 2024 р.). Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2024. С. 26-28. URL : https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2024/conf/4.1/TN_YF_2024.pdf.

Лілія МЕЖЕВСЬКА,
заступник директора
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ

Повномасштабна війна в Україні внесла суттєві корективи у всі сфери життя, зокрема й у земельні відносини. Розуміння особливостей регулювання земельних питань в умовах воєнного стану є критично важливим для громадян, бізнесу та державних органів.

Основні зміни у земельному законодавстві

З метою адаптації земельного законодавства до нових реалій та забезпечення стабільності в аграрному секторі було прийнято низку нормативних актів. Серед ключових змін можна виділити наступні:

- *Продовження договорів оренди.* Договори оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення, строк яких закінчився під час воєнного стану, автоматично продовжуються на один рік без додаткових угод.
- *Звільнення від відповідальності.* Землевласники та землекористувачі звільняються від відповідальності за невикористання земельних ділянок за цільовим призначенням у період дії воєнного стану.
- *Оренда державних та комунальних земель.* Спрощено процедуру передачі в оренду земельних ділянок державної та комунальної власності для ведення сільськогосподарського виробництва. Зокрема, зменшено розмір орендної плати та скорочено терміни укладання договорів.
- *Обмеження прав орендарів.* З метою забезпечення стабільності в аграрному секторі на орендарів накладаються певні обмеження, зокрема, заборона на відчуження права оренди, зміну цільового призначення земельної ділянки тощо.

Чому ці зміни важливі?

- *Стабільність аграрного сектору.* Забезпечення безперебійної роботи аграрних підприємств є критично важливим для продовольчої безпеки країни.

– *Підтримка сільськогосподарських виробників.* Спрощення процедур оренди та звільнення від відповідальності за невикористання земельних ділянок допомагають сільгоспвиробникам зосередитися на веденні господарства.

– *Адаптація до нових умов.* Зміни в земельному законодавстві дозволяють адаптуватися до нових економічних умов, що склалися внаслідок війни.

Які виклики залишаються?

Незважаючи на позитивні зміни, в земельних відносинах залишається ряд проблем, зокрема:

– *Невизначеність щодо майбутнього.* Складно прогнозувати, як розвиватимуться земельні відносини після завершення війни.

– *Ризики для інвесторів.* Інвестори в аграрний сектор стикаються з додатковими ризиками, пов'язаними з нестабільністю та воєнними діями.

– *Потреба у подальших реформах.* Для забезпечення ефективного функціонування земельного ринку необхідні подальші реформи.

Війна в Україні завдала значних збитків аграрному сектору, який є одним з найважливіших для економіки країни. Нижче наведено детальний аналіз наслідків, які нанесла війна українському сільському господарству.

Безпосередні наслідки:

– *Знищення інфраструктури.* Російські війська завдали значних пошкоджень сільськогосподарській техніці, складам, зрошувальним системам та іншим об'єктам інфраструктури. Це призвело до значного ускладнення виробничих процесів.

– *Мінування земель.* Значні площі сільськогосподарських угідь були заміновані, що унеможливило їх використання для вирощування сільськогосподарських культур.

– *Логістичні проблеми.* Руйнування доріг, мостів та портів ускладнило доставку сільськогосподарської продукції на внутрішній та зовнішній ринки.

– *Дефіцит робочої сили.* Мобілізація чоловіків, а також вимушена міграція населення призвели до гострого дефіциту робочої сили в сільському господарстві.

– *Зростання цін на ресурси.* Значне зростання цін на паливо, добрива, пестициди та інші ресурси, необхідні для ведення сільського господарства, ускладнило роботу аграріїв.

Непрямі наслідки:

– *Зменшення посівних площ.* Війна призвела до значного скорочення посівних площ, особливо в районах активних бойових дій.

– *Зменшення виробництва сільськогосподарської продукції.* Скорочення посівних площ, знищення інфраструктури та дефіцит ресурсів призвели до значного скорочення виробництва сільськогосподарської продукції.

– *Зростання цін на продовольство.* Зменшення виробництва сільськогосподарської продукції та логістичні проблеми призвели до зростання цін на продовольство як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

– *Погіршення продовольчої безпеки.* Зменшення виробництва сільськогосподарської продукції та зростання цін на продовольство погіршили продовольчу безпеку як в Україні, так і в інших країнах, які залежать від українського експорту.

Довгострокові наслідки:

– *Зміна структури сільського господарства.* Війна може призвести до зміни структури сільського господарства, оскільки аграрії будуть змушені адаптуватися до нових умов.

– *Зміни в експортних ринках.* Війна може призвести до зміни експортних ринків для української сільськогосподарської продукції.

– *Інвестиції в сільське господарство.* Війна може відлякати інвесторів від вкладення коштів у українське сільське господарство.

Отже, війна в Україні завдала значних збитків аграрному сектору. Відновлення його буде тривалим і складним процесом, який потребуватиме значних інвестицій та міжнародної підтримки.

Воєнний стан суттєво вплинув на земельні відносини в Україні. Прийняті зміни спрямовані на забезпечення стабільності в аграрному секторі та підтримку сільськогосподарських виробників. Однак для повноцінного відновлення земельного ринку необхідні подальші зусилля з боку держави та всіх учасників ринку.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. (із змін. та доп.) № 2768-III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 46. С. 2038.
2. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23. С. 1014.
3. Межевська Л. В., Карпенко Р. В. Земельне право: навч.-метод. посібник для студ. денної та заоч. форм навч. Дніпро : ДДУВС, 2022. 52 с.